

Turistička privreda otoka Krka i zdravstvena služba

Cezner, Mladen; Lesica, Ivo; Bonifačić, Zdenko

Source / Izvornik: **Acta Facultatis Medicae Fluminensis, 1977, 14, 45 - 51**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:184:640851>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported](#)/[Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of
Medicine - FMRI Repository](#)

akutnih nelimfatičnih leukoza dvadeset i tri bolesnika. Uzroci smrti izneseni su na tablici 3.

RASPRAVA

Usprkos velikim naporima, koji se u zadnjih dvadesetak godina ulažu u terapiji akutnih leukoza, postignut je veći napredak u liječenju akutnih limfatičnih, a znatno skromniji u liječenju akutnih nelimfatičnih leukoza. Još uvijek prije liječenja ili u samoj početnoj fazi liječenja umire 17—35% bolesnika.^{7-10,26} Među našim bolesnicima s akutnom nelimfatičnom leukozom unutar prvog mjeseca nakon postavljanja dijagnoze umrlo je 20% bolesnika. Krvarenja i infekcije su i dalje vodeći uzroci smrti, iako su primjena derivata krvi i velik broj antibiotika smanjili smrtnost i omogućili postizavanje većeg broja remisija.^{5,7,10,28} U literaturi se spominje prevalencija Gram negativnih nad Gram pozitivnim uzročnicima infekcija.^{6,7,10} U našem materijalu su infekcije s oba tipa uzročnika bile podjednako zastupane. Mi nismo opazili razliku niti u učestalosti infekcija između bolesnika s akutnim limfatičkim i akutnim nelimfatičkim leukozama, kako to neki autori opisuju u literaturi.¹⁰ Imunoterapiju nismo provodili. Rezultate liječenja naših bolesnika smo izrazili dužinom trajanja života i dužinom hospitalizacije. Prosječno trajanje života djece s akutnom limfatičnom leukozom iznosi 40—67 mjeseci,^{4a} dok prosječno trajanje života odraslih bolesnika s akutnom nelimfatičnom leukozom iznosi 9—11 mjeseci,^{26,1} u našem materijalu 9,6 mjeseci. Ako se odvoje oni u kojih je postignuta remisija, onda dužina života u ovoj grupi bolesnika iznosi 11,²³ 11,5,²⁶ 16,²⁶ a u našoj seriji 12,8 mjeseci. Većina autora naglašava lošiju prognozu kod starijih bolesnika.^{3,9} Mi nismo mogli zapaziti utjecaj dobi bolesnika na efekt terapije. U terapiji leukemičnog meningitisa većina autora smatra nužnim rendgen terapiju lubanje i intratekalno Metotrekstat.^{3,9,29} Efekt takve terapije traje u prosjeku 3 mjeseca.^{3,9,29} Mi smo provodili samo intratekalnu terapiju Metotrekstatom.

ZAKLJUČAK

Prikazali smo rezultate liječenja 10 bolesnika s akutnom nelimfatičnom leukozom iznosi 9—10 nelimfatičnom leukozom. U bolesnika s akutnom limfatičnom leukozom postignuta je remisija u 9 od 10 bolesnika, prosječno trajanje života u toj grupi iznosilo je 15,8 mjeseci, iz te grupe bolesnika najduža remisija iznosi duže od 32 mjeseca, sepsa i cerebralna koma su bili jednako čest uzrok smrti. U grupi bolesnika s akutnom nelimfatičnom leukozom postignuta je remisija kod 16 od 25 bolesnika, prosječno trajanje života iznosilo je 9,6 mjeseci, do sada najduža remisija iznosi duže od 42 mjeseca, a sepsa je daleko najčešći uzrok smrti.

SUMMARY

THE THERAPY OF ACUTE LEUKOSES

M. Premužić-Lampiç

The results of the therapy in 10 adult ALL patients and 25 adult ANLL patients were analyzed. All patients were treated with combined chemotherapy, many with blood transfusions and antibiotics. The remission was obtained in 9 from 10 ALL patients, with mean survival of 15,8 months, the longest remission being more than 32 months. In the group of 25 ANLL patients remission was obtained in 16 patients, with the mean survival of 9,6 months and the longest remission being more than 42 months.

LITERATURA

- Henderson, E. S.: Ann. Int. Med., 69:628, 1968.
- Fairbanks, V. F., Shanbrom, E., Steinfeld, J. L., Beutler, E.: JAMA 204:574, 1968.
- Spier, A. S. D.: Clinics Hematol., 1:127, 1972.
- Bernard, J., Jacquillat, Cl., Weil, M.: Semin. Hematol., 9:181, 1972.
- Simone, J.: Semin. Hematol., 11:25, 1974.
- Hersh, E. M.: JAMA, 193:99, 1965.
- Bodey, G. P.: Am. J. Med. Sci., 260:82, 1970.
- Levine, A. S., Graw, R. G., Young, R. C.: Semin. Hematol., 9:141, 1972.
- Bernard, J., Weil, M., Boiron, M., Jacquillat, Cl., Flandrin, G., Gemon Marie Francois: Blood, 41:489, 1973.
- Beard, M. E. J. i Fairley, G. H.: Semin. Hematol., 11:5, 1974.
- Levine, A. S., Schimpff, S. C., Graw, R. G. Jr., Young, R. C.: Semin. Hematol., 11:141, 1974.
- Killmann, Sven-Age: Clinics Hemato., 1:95, 1972.
- Gross, R. i Van de Loo, J.: Leukämie, Spingler Verlag, Berlin, Heidelberg, New York, 1972.
- Bernard, J., Jacquillat, Cl., Boiron, M., Najean, Y., Seligmann, M., Tanzer, J., Weil, M., Lortholary, P.: Presse Med., 75:951, 1967.
- Hugely, Ch. M.: Blood, 30:889, 1967.
- Obrecht, P.: Der Internist, 9:117, 1968.
- Ellison, R. R., Holland, J. F., Weil, M., Jacquillat, C., Boiron, M., Bernard, J., Sawitsky, A., Rosner, F., Gussoff, B., Silver, R. T., Karanas, A., Cuttner, J., Spurr, Ch. L., Hayes, D. M., Blon, J., Leone, L. A., Haurani, F., Kyle, R., Hutchison, J. L., Forcier, R. J., Moon, J. H.: Blood, 32:507, 1968.
- Bernard, J., Borion, M., Jacquillat, Cl., Weil, M., Najean, Y.: Presse Med., 74:799, 1966.
- Preisler, H. D., Goldstein, M. i Henderson, E. S.: Cancer, 26:1976, 1970.
- Schwarzenberg, L., Mathè, G., Hayat, M., De Vassal, F., Amiel, J. L., Cattani, A., Schneider, M., Schlumberger, J. R., Rosenfeld, C. i Jasmin, C.: Nouv. Rèv. Fr. Hématol., 9:199, 1969.
- Wiernick, P. H. i Sepick, A. A.: Medicine, 49:505, 1970.
- Crowdwr, D., Bateman, C. J. T., Vartan, C. P., Whitehouse, J. M. A., Malpas, J. S., Fairley, G. H. i Scott, R. B.: Brit. Med. J., 4:513, 1970.
- Rosenthal, D. S. i Moloney, W. C.: Blood, 38:802, 1971.
- Rosenthal, D. S. i Moloney, W. C.: New Engl. J. Med., 286:1176, 1972.
- Bernard, J., Jacquillat, Cl., Borion, M., Weil, M., Gemon, M. F., Izrael, V., Schaison, G. i Delobel, J.: Nouv. Presse Med., 1:2149, 1972.
- Bauters, F., Mouton, J., Carrer, J. i Goudesmand, M.: Nouv. Rèv. Fr. Hematol., 14:653, 1974.
- Brun, B., Rochant, H., Gluckman, E., Reyes, F. i Dreyfus, B.: Nouv. Presse Med., 3:291, 1974.
- Mathè, G.: Clins. Haematol., 1:165, 1972.
- Schimpff, S.: New Engl., J. Med., 284:1061, 1971.
- Evans, A. E., Gilbert, E. S. i Zandstra, R.: Cancer, 26:404, 1970.

Medicina, suppl. 2, 14, 42, 1977.

Turistička privreda otoka Krka i zdravstvena služba

M. CEZNER, L. LESICA, Z. BONIFAČIĆ

Brzi razvoj turizma obalnog i otočnog područja u poslijeratnom razdoblju doveo je zdravstvo i zdravstvenu službu u specifičan položaj. Naši turistički centri u vrijeme pune sezone postaju pretijesni i nerijetko neadekvatni za ispravan higijenski smještaj i život tolikog broja ljudi iznad uobičajene kvote. Broj stanovništva se udvostručuje i utrostručuje što neminovno bitno mijenja epidemiološku situaciju u cjelini, a do tog trenutka nama poznato stanje kolektivnog imuniteta našeg stanovništva se komplicira, jer je specifična otpornost »privremenog stanovništva« u jeku turističke sezone kompletna nepoznata. Mi smo 1968.¹ upozorili da postoji utjecaj velike frekvencije turista na porast broja zaraznih bolesti, promatranih izolirano na Klinici za infektivne bolesti Medicinskog fakulteta u Rijeci, a današnjim našim radom htjeli bismo upozoriti na posebne uvjete u kojima se u takvom trenutku nađe zdravstvena služba. Izabrali smo područje našeg najvećeg jadranskog otoka, koji je započeo razvijati i njegovati turizam kao posebnu privrednu granu već u prošlom stoljeću.

OTOK KRK

Otok Krk je, svojom površinom od 409,93 km², najveći jadranski otok, a svojom nadmorskom visinom spada u grupu visokih otoka (vrh Obzova 569 m). Klimatski uvjeti, ovisno o reljefu i položaju, su donekle različiti. Sjeverni dio, najbliži kopnu (najsjeverniji dio udaljen je svega 0,6 km), izložen je jakom utjecaju bure, dok na zaštićenom zapadnom dijelu prevladavaju blagi maritimni utjecaji. Prosječne temperature su u smislu ljetnog turizma zadovoljavajuće, a kvarnersko područje ima u prosjeku 7,0 do 7,4 sunčanih sati na dan. Glavna turistička mjesta opskrbljena su vodovodnom vodom iz dvaju jezera: »Jezero«, između Omišlja i Njivica, i Ponikve, bliže samom

KLINIKA ZA INFEKTIVNE BOLESTI,
KLINICKA BOLNICA »BRACA DR SOBOL«
MEDICINSKI FAKULTET, SVEUCILISTE RIJEKA
I ZDRAVSTVENA STANICA KRK
CLINIC FOR INFECTIOUS DISEASES,
CLIN. HOSP. »BRACA DR SOBOL«,
MEDICAL FACULTY, UNIV. RIJEKA
AND SECTORAL AMBULATORIUM KRK

mjestu Krk, dok su manja mjesta zadovoljavajuće opskrbljena javnim i privatnim cisternama. Elektrifikacija otoka je praktički u cijelosti provedena nakon priključenja otoka na kopnenu mrežu (1. IV 1967).

Od svih kvarnerskih otočkih općina Krk ima najveći broj stanovnika sa srednjom gustoćom stanovništva 32,1 (u usporedbi s otokom Pagom: 28,6 i Malim Lošinjem: 23). Broj stalnih naselja na otoku iznosi 68, drugim riječima jedno stalno naselje na 6,3 km.

Na žalost, Krk se odlikuje najvećom stopom negativne vrijednosti prirodnog priraštaja u cijeloj zemlji: —8,5‰ (natalitet 9,8‰, a mortalitet 18,3‰) što dovodi do postepenog opadanja stalnog stanovništva. U godini 1961. općina Krk broji 14.584, a već 1969. 13.758, da bi taj broj 1971. pao na svega 9989 stanovnika od čega 5273 domaćinstava u 1961, a svega 4897 domaćinstava u 1971.*

Dobra struktura prikazana je na tablici 1. Početna stagnacija opadanja broja stanovništva ne-

Tablica 1

STANOVNIŠTVO PREMA STAROSTI

Dobna struktura	Godina	
	1961.	1971.
0—4	953	538
5—9	1.068	610
10—14	1.178	678
15—19	812	771
20—24	905	721
25—29	821	499
30—34	727	612
35—39	851	722
40—44	538	637
45—49	1.021	680
50—54	1.251	382
55—59	977	570
60—64	865	732
65 i više	2.566	1.784
Nepoznato	15	52
Ukupno	14.548	9.988

* Statistički podaci iz Odsjeka za plan i analizu Skupštine općine Krk, Statističkog godišnjaka općine Rijeka 1975, Krčki zbornik I, 1976.

posredno poslije rata uvjetovana je samim ratnim stradanjima, odlaskom optanata i migracijom stanovništva na jača industrijska područja. Razvojem turističke privrede, izgradnjom niza novih turističkih kapaciteta, izgradnjom početne industrije (Kvarner plastika, Tvornica brodskih konopa, Brodogradilište Punat i dr.) ovo opadanje, premda nije zaustavljeno, daje Krku nove izgleda i nove mogućnosti. Izgradnjom niza »kuća za odmor« Krk dobiva nove »privremene stanovnike«, koji se polako adaptiraju i nerijetko postaju stalni stanovnici otoka.

U dosadašnjim uvjetima znatno se izmijenio način privređivanja te su otočani okrenuti u prvom redu ka turističkoj privredi s posebnim nastojanjima razvijanja zdravstvenog, zimskog i lovnog turizma kako bi se popunila međusezonska turistička djelatnost. U tom pravcu je usmjereno i poljodjelstvo koje se orijentira na proizvodnju ranog povrća i voća radi opskrbe turističkih centara. More uz ribolov određuje na neki način i razvoj industrijskih grana od kojih su glavne manja brodogradilišta na Puntu i u Krku, te Tvornica brodskih konopa u Baški.

Tablica 2

BROJ ZAPOSLENIH
NA DAN 31. IX SVAKE GODINE

	Godina				
	1969.	1970.	1971.	1972.	1973.
Privreda	1.810	2.108	2.446	2.828	2.857
Neprivreda	299	288	292	316	343
Industrija	266	306	331	328	349
Poljoprivreda	333	313	345	368	368
Šumarstvo	18	18	24	28	25
Građevinarstvo	128	96	22	1	1
Promet	92	167	181	180	186
Trgovina i ugostiteljstvo	684	854	1.205	1.602	1.611
Zanatstvo	233	276	269	251	240
Stambena i kom. djelat.	56	78	69	70	77
Kulturna i soc. djelat.	180	161	155	168	170
Djelatnost društva i drž. uprave	119	127	137	148	173
Ukupno	2.109	2.396	2.738	3.144	3.200

Tablica 3

ZAPOSLENI U OPĆINI KRK 1973. PO MJESECIMA

	Godina											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Privreda	2.025	2.045	2.059	2.124	2.207	2.536	2.915	3.069	2.857	2.628	2.330	2.208
Neprivreda	314	311	317	318	331	335	351	374	343	339	341	331
Ukupno	2.339	2.356	2.376	2.442	2.538	2.871	3.266	3.443	3.200	2.967	2.671	2.539

RAZRAĐENO SAMO ZA NEKE STRUKTURE

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Industrija	334	343	343	347	343	343	347	349	349	349	351	356
Promet	156	157	158	159	175	178	174	188	186	172	163	165
Trgovina i ugostiteljstvo	850	856	873	931	1.000	1.326	1.695	1.814	1.611	1.407	1.126	992

Broj zaposlenih, osobito u industriji, prometu, trgovini i ugostiteljstvu pokazuje uočljiv porast sezonske radne snage u ljetnim mjesecima, i to u trgovini i ugostiteljstvu, dakle, turističkoj privredi, dok je zaposlenost u industriji manje-više stalna (tablice 2 i 3).

Prosječni dohodak u svim strukturama raste, no porast je najslabije izražen u strukturi »trgovina i ugostiteljstvo« dakle, u granama koje se u biti razvijaju i postaju dominantni faktor privređivanja s najvećim brojem zaposlenih (tablica 4).

Tablica 4

PROSJEČNI OSOBNI DOHODAK U DINARIMA
PO VAŽNIM DJELATNOSTIMA

Godina	1969.	1970.	1971.	1972.	1973.
Industrija	1.132	1.330	1.499	1.728	1.980
Poljoprivreda	846	1.004	1.316	1.571	1.694
Promet	950	1.162	1.453	1.748	1.941
Trgovina i ugostiteljstvo	831	1.028	1.198	1.396	1.571
Zanatstvo	950	1.195	1.549	1.453	1.807
Društvena i državna uprava	1.035	1.225	1.438	1.770	2.004

Trgovačka mreža na kraju 1973. raspolaže sa 103 prodavaonice i 204 zaposlena (tablica 5), dok

Tablica 5

Godina	Broj prodavaonice	Zaposleno osoblje	Promet u 000 dinara
1969.	96	195	52.488
1970.	96	187	65.028
1971.	97	174	94.482
1972.	101	184	110.376
1973.	103	204	135.797

se ugostiteljstvo razvijalo znatno brže i snažnije. Promet ugostiteljstva (tablica 6), razrađen po tromjesečjima, vidno ukazuje na preopterećenost ljetnih mjeseci, što je razumljivo, ako kompariramo kretanje turista u posljednjih pet godina (tablica 7). Uspostavljanju boljih prometnih veza

Tablica 6
UGOSTITELJSTVO

	Godina				
	1969.	1970.	1971.	1972.	1973.
Broj poslovnih jedinica (31. IX)	113	139	145	159	167
Broj zaposlenog osoblja (31. IX)	733	906	1.313	1.240	1.569
Promet u 000 dinara (31. XII)	28.455	45.719	68.933	94.538	135.748

PROMET PO TROMJESEČJIMA 31. XII

	I	II	III	IV	1973.
I	1.200	2.185	3.669	2.413	3.160
II	5.506	9.154	13.439	15.547	26.663
III	20.428	30.556	46.471	71.349	93.887
IV	1.319	3.822	5.353	5.229	12.038

** Četvrti kvartal 1973. je veći zato što mu je pribrojen kompletan privatni sektor, zbog obrade jednom godišnje.

Tablica 7

TURIZAM

	Posjetioci		Noćenja		
	ukupno	domaći	ukupno	domaći	strani

Općina Krk						
1969.	77.502	26.953	50.549	839.468	287.476	551.992
1970.	93.850	32.454	61.396	882.742	285.427	597.315
1971.	111.507	41.173	70.334	1.041.571	331.036	710.535
1972.	124.923	47.803	77.120	1.078.546	379.891	698.655
1973.	151.970	47.117	104.853	1.348.089	371.556	976.533

s kopnom znatno je pridonijelo otvaranje aerodroma na Krku, što će u perspektivi imati vidan utjecaj na porast prometa stranih turista. Sve veći promet motornih vozila na otoku dovodi i do sve većeg broja saobraćajnih nesreća što postaje značajan problem zdravstvene službe otoka (tablice 8 i 8a).

Tablica 8

PROMET

Godina	1971.			1972.		1973.	
	Prevezena vozila trajektom			338.049	329.960	353.322	
Prevezeno putnika trajektom			631.259	612.758	665.451		
Godina	1970.	1971.	1972.	1973.			
Prispjeli broj aviona	775	1.713	1.360	1.600			
Promet putnika	38.421	72.929	58.520	78.593			
Promet tereta u kg	30.756	79.168	89.063	94.547			

Tablica 8a
PROMETNE NEZGODE
(OTOK KRK)

Mjesec Godina	Godina											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1970.	7	8	7	8	18	20	30	38	9	6	8	11
1971.	13	15	12	15	17	23	42	41	15	8	3	18
1972.	8	5	8	13	10	11	48	37	14	14	5	5
1973.	7	8	10	15	13	23	42	51	13	10	8	6
Ukup.	35	36	37	51	58	77	162	167	51	38	24	40

Brzi ritam kretanja uvjetuje u osnovi turistička privreda otoka kao i njegove vanredno dobre veze s kopnom. U tom ritmu zdravstvena služba otoka postepeno zaostaje. U sedam zdravstvenih stanica (Krk, Malinska, Omišalj, Dobrinj, Punat, Baška, Vrbnik) rade ukupno 32 zdravstvena radnika srednjeg, višeg i visokog medicinskog profila. Broj zaposlenih zdravstvenih radnika u 1969. iznosi 27, u 1970. 31, a u 1971, 1972. i 1973. taj broj se ne mijenja i ostaje na ukupno 32 zdravstvena radnika.

Kako je ovo preliminarno saopćenje jedne cjelokupne obrade djelovanja zdravstvene službe cijelog otoka, jednostavnosti radi u sadašnjem prikazu iznosimo samo podatke za zdravstvenu stanicu Malinska.

MALINSKA

Turizam u Malinskoj je jedan od najranije organiziranih na otoku Krku. Lovni turizam koji se prvi put spominje 1888. izričito navodi kao interesantna područja šume oko Malinske gdje su grupe austrijskih, mađarskih i riječkih lovaca dolazile u lov na šljuke i ostalu pernatu divljač.² Prvi stalni gosti u Malinskoj registrirani su 1894, a godine 1909. formirano je »Društvo za poljepšavanje mjesta«. »Kupališno društvo« osnovano 1913. sudjeluje u izgradnji dvaju važnih turističkih objekata — kupališta »Haludovo« i »Draga«. Turistička djelatnost Malinske se nakon prvog svjetskog rata naglo razvija i već 1938. slovi kao najjači turistički centar otoka s 1057 turističkih ležaja. Danas Malinska, koja broji 550 stanovnika, ima turistički krevetni kapacitet od 3355 ležaja od čega 2141 u hotelima A i B kategorije, 475 u odmaralištima, u kućnoj radinosti 679 i 60 kreveta u privatnim kempovima. Ovo je službeno prijavljeni kapacitet, no kao i u većini naših turističkih mjesta, taj broj je uvijek nešto veći radi neprijavljenog smještaja. U odnosu na otok Krk (tablica 9) Malinska opskrbljuje 19% turista. Broj noćenja domaćih i stranih turista iz godine u godinu se povećava, te ih je 1973. Malinska ukupno zabilježila 299.059 (tablica 10). Iz tablica

Tablica 9

KREVNITNI KAPACITETI
OPCINE (OTOKA) KRKA I MALINSKE

Godina	Broj ležaja općina Krk	Broj ležaja Malinska	%
1969.	12.249	1.974	15,2
1970.	15.095	2.036	13,4
1971.	17.581	2.706	15,4
1972.	17.210	3.217	18,6
1973.	17.624	3.955	19,0

Tablica 10

MALINSKA
PROMET TURISTA
U RAZDOBLJU OD 1969. DO 1973.

Godina	Posjetioči			Noćenje		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
1969.	14.245	4.496	9.749	141.251	39.396	101.855
1970.	16.811	6.775	10.036	145.633	47.713	97.920
1971.	21.211	7.849	13.362	185.911	51.004	134.907
1972.	32.129	12.250	19.879	246.841	75.804	171.037
1973.	35.600	10.493	25.107	299.059	77.521	221.538

Tablica 11

MALINSKA
RASPORED NOĆENJA
DOMAĆIH I STRANIH TURISTA
U RAZDOBLJU OD 1969. DO 1973.
RASPOREĐEN PO MJESECIMA

God.	Mjesec	Noćenja		Ukupno
		domaći	strani	
1969—1973.	I	2.434	883	3.317
	II	1.706	130	1.836
	III	2.956	1.043	3.999
	IV	5.306	4.271	9.577
	V	17.655	25.464	43.119
	VI	31.703	119.602	161.305
	VII	101.262	221.638	322.900
	VIII	91.844	245.766	337.610
	IX	16.751	103.734	120.485
	X	4.731	8.599	13.330
	XI	4.244	1.905	6.149
	XII	3.837	1.222	5.059
Ukupno		284.429	734.257	1.018.686

Tablica 13

MALINSKA
BROJ AMBULANTNIH PREGLEDA PO GODINAMA I MJESECIMA

Mjeseci	BROJ AMBULANTNIH PREGLEDA PO GODINAMA I MJESECIMA												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ukupno
Godina													
1969.	144	135	205	225	102	421	508	602	401	142	101	99	3.085
1970.	192	182	148	133	198	581	668	682	554	483	221	150	4.192
1971.	127	157	193	187	206	382	524	692	563	402	204	132	3.769
1972.	130	125	232	250	309	415	525	539	500	348	300	100	3.773
1973.	99	103	128	196	348	350	480	1.500	500	408	300	102	4.514
Ukupno	692	702	906	991	1.163	2.149	2.705	4.015	2.518	1.783	1.126	583	19.333

11 i 12 vidljivo je da je glavni pritisak u vrijeme turističke špice VI, VII i VIII mjesec, no i ostali mjeseci tijekom cijele godine bilježe relativno velik broj noćenja na području same Malinske.

Tablica 12

MALINSKA
DOMAĆI I STRANI POSJETIOCI
U RAZDOBLJU OD 1969. DO 1973.
RASPORED PO MJESECIMA

God.	Mjesec	Posjetioči		Ukupno
		domaći	strani	
1969—1973.	I	1.061	408	1.469
	II	857	106	973
	III	1.104	453	1.557
	IV	1.810	1.758	3.568
	V	5.538	6.267	11.775
	VI	4.705	13.102	17.807
	VII	10.327	20.681	31.008
	VIII	8.305	21.234	29.539
	IX	3.669	11.106	14.775
	X	1.710	1.899	3.609
	XI	1.521	677	2.198
	XII	1.286	462	1.748
Ukupno		41.863	78.133	119.996

Zdravstvena služba Malinske smještena je u mjesnoj ambulanti, koja spada pod Zdravstvenu stanicu Krk. U ambulanti radi 1 liječnik, 1 medicinska sestra, 1 bolničar, viši stomatolog i zubarski asistent. Ambulanti gravitira područje oko Malinske s obližnjim naseljima: Sv. Vid, Kremenići, Žgombići, Oštrobradići, Gabonjin te, prema tome, na 1 liječnika dolazi oko 2000 stanovnika stalno naseljenih na tom području. Situacija se znatno mijenja u ljetnim mjesecima. Broj »prvih« pregleda u ambulanti Malinska, iznesen po godinama i mjesecima, prikazan je u tablici 13. Očit je porast pregleda u ljetnim mjesecima, a u VIII mjesecu 688,6% veći nego u najslabije posjećenom mjesecu. Odnos pregledanih mještana prema profesiji i odnos prema pregledanim »vikendašima«, »sezonskim radnicima« turistima u toku 1969. do 1973. prikazan je na tablici 14, a isti

Tablica 14

MALINSKA
PRVI PREGLEDI TOKOM GODINE 1969—1973.

Godina	Domaći		Vi-ken-za-đi	Se-zon-ski rad.	Turisti do-stra-ni	Ukupno		
	rad-nici	poljo-priv.						
1969.	1.251	131	598	110	421	409	547	3.468
1970.	1.751	313	1.169	213	859	490	592	5.387
1971.	1.691	188	1.890	205	668	235	241	5.118
1972.	1.660	281	1.009	187	839	434	459	4.866
1973.	1.513	147	1.051	130	1.019	626	1.209	5.695
Ukupno	7.867	1.060	5.717	843	3.806	2.194	3.045	24.532

odnos prikazan po mjesečnim pregledima za 1973. je na tablici 15. Broj pregledanih radnika

Tablica 15

MALINSKA
ODNOS PREGLEDANIH MJEŠTANA
I DOMAĆIH I STRANIH TURISTA
RASPORED PO MJESECIMA ZA RAZDOBLJE
OD 1969. DO 1973.

God.	Mjes.	Domaći		Vi-ken-za-đi	Se-zon-ski rad.	Turisti do-stra-ni		
		rad-nici	poljo-priv.					
1969—1973.	I	337	90	189	11	267	4	6
	II	402	72	218	8	208	3	7
	III	572	67	222	26	175	21	28
	IV	549	118	227	25	324	32	66
	V	509	65	319	50	187	76	179
	VI	913	115	479	112	245	281	498
	VII	863	114	781	155	290	505	572
	VIII	974	115	999	225	560	864	1.108
	IX	1.008	102	904	145	541	331	416
	X	914	75	694	59	506	64	106
	XI	530	65	470	22	320	8	49
	XII	296	62	215	5	183	5	10
Ukupno	24.532	7.867	1.060	5.717	843	3.806	2.194	3.045

stalno naseljenih na području Malinske je tijekom godine u porastu, što je razumljivo, jer je i broj zaposlenih stalno u porastu dok je broj pregledanih poljoprivrednika i »ostalih« u postepenom opadanju. Broj pregleda »vikendaša«, sezonskih radnika i domaćih i stranih turista u razdoblju od 1970. do 1973. približno je izjednačen. Pregledi po mjesecima ukazuju na već naglašenu činjenicu da se broj pregledanih osoba, kako domaćih radnika tako i »vikendaša«, sezonskih radnika, domaćih i stranih turista, izrazito povećava u toku turističke sezone što dovodi do velikog opterećenja zdravstvene službe u cjelini. Pregled najučestalijih respiratornih, crijevnih infektivnih oboljenja za 1973. prikazan je na tablicama 16, 17 i 18, dok su posebno prikazana oboljenja koja

Tablica 16

MALINSKA
RESPIRATORNA OBOLJENJA 1973.

Mjesec	Angine i faringitisi	Bronchitis	Pneumonija	Gripa	Pleuritis
I	57	105	10	65	—
II	76	41	10	31	3
III	37	34	5	30	—
IV	68	60	9	104	4
V	48	77	2	13	—
VI	80	32	5	3	—
VII	76	38	2	1	4
VIII	84	44	2	4	2
IX	96	84	3	11	3
X	78	104	6	21	1
XI	50	68	—	25	4
XII	66	74	7	55	3
Ukupno	816	771	61	363	24

Tablica 17

MALINSKA
CRIJEVNA OBOLJENJA 1973.

Mjesec	Alimentarna i toksiko-infekcija	Gastritis i gastroenteritis	Kolitisi	Žuč i jetra	Bubreg i mjehur
I	1	16	12	8	14
II	6	16	11	13	27
III	5	14	22	16	30
IV	9	17	22	13	27
V	7	16	20	16	45
VI	19	28	23	42	37
VII	25	51	36	31	36
VIII	40	63	61	31	68
IX	15	31	49	43	64
X	11	23	12	14	34
XI	8	11	11	14	15
XII	4	14	4	12	21
Ukupno	150	300	283	253	418

Tablica 18

INFektivNE BOLESTI 1973.

Mjesec	Morbili ospice	Kozice varičele	Zaušnjaci	Hepatitis	Ikterus
I	1	1	4	—	—
II	—	—	—	—	—
III	1	7	1	1	—
IV	5	—	7	1	—
V	5	—	10	—	2
VI	10	8	8	4	2
VII	4	6	10	—	6
VIII	8	9	6	5	—
IX	5	2	2	1	5
X	2	3	5	2	3
XI	4	1	9	1	—
XII	1	4	—	1	3
Ukupno	46	41	62	16	21

su na neki način specifična za naša primorska turistička područja (tablica 19). Među ove idu u

Tablica 19

OPEKOTINE OD SUNCA OD 1969. DO 1973.

Mjesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ukupno
Broj opekotina od sunca	3	2	—	1	3	68	113	161	64	3	8	—	426

PROMETNE NESREĆE OD 1969. DO 1973.

Mjesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ukupno
Broj nesreća	1	—	5	4	7	9	13	13	7	2	2	—	63

GONOREJA OD 1969. DO 1973.

Mjesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ukupno
Broj oboljelih od gonoreje	2	—	3	—	6	14	18	10	16	4	2	—	75

SUNČANICA OD 1969. DO 1973.

Mjesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ukupno
Broj oboljelih od sunčanice	—	—	—	—	—	2	5	24	1	—	—	—	32

prvom redu opekotina od sunca koje neopreznim turistima mogu zagorčiti godišnji odmor. U ljetnim mjesecima bilježi se porast spolnih zaraznih bolesti, što je razumljivo uz ovakvu konglomeraciju ljudstva sa svih strana Evrope. Uz tabelarno prikazana oboljenja, moramo spomenuti i 3 utopljenika koja su registrirana u 4 slučaja. Starosna dob ambulantly pregledanih bolesnika iznesena je u tablici 20. Najjače su zastupljeni ljetni mjeseci i srednja životna dob.*

Tablica 20

MALINSKA
ŽIVOTNA DOB
AMBULANTNO PREGLEDANIH OSOBA

God.	Mjesec	Životna dob				
		0—7	8—13	14—20	21—40	41—60
1969.—1973.	I	40	79	150	178	245
	II	29	88	128	224	233
	III	77	137	179	261	252
	IV	94	130	152	236	379
	V	89	196	340	301	237
	VI	139	236	346	594	834
	VII	145	298	623	960	679
	VIII	248	418	703	1.169	1.477
	IX	192	334	397	890	705
	X	61	153	358	443	768
	XI	55	120	210	448	293
	XII	21	95	111	166	190
Ukupno	19.333	1.190	2.284	3.697	5.870	6.292

TURIZAM — NOVA I MODERNA POJAVA
NAŠEG DOBA

Turizam je nova i moderna pojava našega doba karakterizirana masovnošću i motorizacijom,

* Analiza smještaja oboljelih turista prikazana je na tablici 21.

zdravstvenih stanica, vremenske prilike, preopterećenost prometa, teškoće oko otpreme bolesnika u veće centre, masovni priliv velikog broja novih ljudi na malom području. Izrazito turistički otoci u ljetnim mjesecima budu zagušeni domaćim i stranim turistima, te zakaže inače dobro organizirani prevoz (konkretno, tijekom praznika 1. V 1973. automobili za Krk čekali su na trajekt i do 5 sati) i dobro organizirana prehrana. Povećani broj prometnih povreda, te povreda uvjetovanih životom na moru i uz more: oštećenja u pomorskom prometu, utapljanje, ugrizi, odnosno povrede nanesene od morske flore i faune, pojava epidemija, zaraznih bolesti uslijed neadekvatne epidemiološke, higijenske, prehrambene i vodoopskrbne situacije. U tim trenucima zdravstvena služba postaje izrazito preopterećena i često nije u stanju da normalno i adekvatno obavi svoj posao. Turizam, među ostalim, dakle, nameće i zdravstvu određene probleme koje treba sagledati na vrijeme i na vrijeme pojačati i usavršiti organizacionu šemu, te provesti određene preventivno-medicinske mjere kako bi turizam, uz upoznavanje naroda i običaja, doprinio rekreaciji i zdravlju turista, donio ekonomsku korist i priliv deviznih sredstava za našu zemlju.

ZAKLJUČAK

Autori analiziraju geografske i klimatske uvjete otoka Krka, te razvoj turističke privrede i o njoj ovisnih grana. Da bi ukazali na utjecaj turističkih kretanja na zdravstvenu službu, detaljnije obrađuju područje Malinske, starog turističkog centra na otoku Krku. Autori naglašavaju da se patologija otoka Krka bitno ne razlikuje

od one na susjednim kopnu, no određeni otočki uvjeti i nagli razvoj turističke privrede ipak izdvajaju i na neki način specificiraju zdravstvenu službu otoka, koja ne prati cjelokupni turistički trend i nije u stanju, tokom sezone, uspješno i adekvatno obaviti svoj posao.

SUMMARY

TOURISM AND HEALTH SERVICES
OF ISLAND KRK

M. Cezner, I. Lesica, Z. Bonifačić

The authors analyse geographical and climatic conditions on the island Krk, the development of tourism and similar economic branches, with detailed study of old touristic center Malinska. The pathology on the island is not dissimilar to that on the coast, but certain specific conditions of the island and in term of sudden touristic progress, the present medical service is not able in the full season to carry out adequately and successfully the assigned work.

LITERATURA

1. Cezner, M., Cuculić, M., Lesica, I.: Utjecaj velike frekvencije turista na porast broja zaraznih bolesti na području kvarnerske regije, *Medicina*, 5:91, 1968.
2. Turizam, Razvoj turizma u Malinskoj, 14:1958. (cit. Francišković, S.), Krčki zbornik, I, Povijesno društvo otoka Krka, Krk, 1970.
3. Maretić, Z.: Turizam i bolest, *Libelli medici*, vol. II:1, 1971.
4. Sustić, V., Banac, Dj.: Neki problemi zbrinjavanja bolesnika i povrijeđenih na otocima, *Medicina*, 6:353, 1968.

Medicina, suppl. 2, 14, 45, 1977.

Tablica 21

MALINSKA
SMJEŠTAJ OBOLJELIH TURISTA
U RAZDOBLJU OD 1969. DO 1973.

Mjesec	Hotelski	Kućni	Kamping
I	9	1	—
II	8	2	—
III	39	10	—
IV	70	26	2
V	188	62	5
VI	466	268	55
VII	718	288	53
VIII	1.364	538	70
IX	558	163	26
X	135	33	2
XI	56	1	—
XII	12	3	—
Ukupno	3.631	1.395	213